Forord

Dette nummer har ikke noget tema, men der er alligevel et fælles træk ved alle artiklerne. Artikelforfatterne diskuterer enten en ny udvikling inden for museologien og museumsfeltet eller problematiserer eksisterende museologiske begreber og rationaler.

Beate Federspiel lægger ud med den tese, at kulturarvsbegrebet ikke er en stabil størrelse men snarere er til konstant forhandling i det forvaltnings- og lovgivningsmæssige system. Hun omtaler begrebet kulturarv som ”en flydende betegnelse”, det vil sige, at begrebet hele tiden er åben ”for betydningstilskrivninger”. Hun redegør for flere af disse tilskrivninger i de senere år, fx som en lokal ressource, som lokalsamfundet kan markedsføre sig ved hjælp af. Kulturarv er i den grad blevet en del af den lokale værdipolitik. Hun er af den opfattelse, at Verdensarvkonventionen og konventionen om immateriel kulturarv har bidraget til at problematisere forestillinger om kulturarv, der er bevaringsværdig. Federspiel refererer afslutningsvis til museologen Tomislav Solas vision for fremtidens museer fra 1992, hvor han forudså, at der ville ske en opløsning mellem ”fast” og ”flytbar” kulturarv og mellem arkiver, biblioteket, teatre og den kreative fritidsindustri. Med andre ord mener Federspiel, at de nye værditilskrivninger til kulturarvsbegrebet vil medføre nye hybride institutionstyper, der vil kunne få stor samfundsmæssig betydning. Denne udvikling lyder interessant, men den lader endnu vente på sig – at arbejde på tværs af institutioner eller rettere: at samarbejde tværinstitutionelt er svært. Det vidner de mange mere eller mindre heldige museumsfusioner i de seneste 10 år, specielt i Danmark og Norge. Om det skyldes konceptet bag fusionerne eller den manglende evne til at udvise respekt for andres fagligheder, er svært at svare på. Der kan være lang vej fra en smuk idé til konkret praksis.

Morten Karnøe og Robert R. Janes diskuterer de ændringer, de kan aflæse i museumsfeltet, som først og fremmest handler om et pres på museerne om at tænke og agere som private virksomheder og i højere grad tænke på profit på bekostning af traditionelle museumsanliggender. Denne udvikling bygger især på amerikanske forhold og måske i mindre grad på nordiske, hvor museerne er offentlige institutioner med klare forpligtigelser over for deres samlinger. Dernæst mener Karnøe og Janes, at der blandt nordiske museer er ved at udvikle sig et A- og B-hold af museer. Det skulle skyldes, at nogle af museerne ikke anerkender det økonomiske rationale, som i disse år har fået stigende indflydelse på argumentationen i museumsfeltet. Man kan nikke gendende til dette økonomiske rationales dominans også i de nordiske lande. Men om afvisningen af det økonomiske rationale skulle hænge sammen med museernes lidt konservative organisationskultur og mistro overfor nye måder at tænke på synes måske ikke så oplagt. Det er derimod mere interessant, at Janes ser en potential fare i samarbejder mellem museer og private virksomheder i forhold til museums-kulturens værdiniveau, mens Karnøe i højere grad anerkender museerne som fremtidens kreative og initiativrige miljøer, der i samarbejder med ligeværdige partnere vil kunne udvikle nye løsningsmodeller for samfundets udfordringer. Karnøes pointe er også interessant i et historisk perspektiv. Måske skal museumshistorien frem over udlægges som en lang række kreative opfindelser af faglig og økonomisk art frem for fremkomsten af en institutionel museums-kultur.

Et eksempel på en sådan kreativ løsning kan Cecilia Rodéhn's artikel måske illustrere. Hun diskuterer i sin artikel, om livslang læring og beskyttede stillinger kan forenes, og hvorvidt det gør svenske museer mere demokratiske, eftersom de løser nogle samfundsmæssige behov for mennesker, der har svært ved at fungere på en såkaldt almindelig arbejdsplads på grund af alder, fysiske eller psykiske handicaps.

Ane Hejlskov Larsen